

Sydsidan

Ett informationsblad från Svenska Fjällklubben-Syd

Januari 2026

Redaktör: Johnny Nilsson. Mail: johnil@telia.com.

Det kom plötsligt snö!

Helt plötsligt blev marken vit av snö. Det är vi inte vana vid på våra breddgrader. Det finns kanske möjlighet till att bedriva vintersport även i vår sektion eller måste vi fortfarande resa norrut för att uppleva detta fenomen?

Vid Adventskaffet i december visades ett stort intresse för den Jubileumsskrift som håller på att produceras inför vårt jubileum 2027. Men arbetet är långt ifrån klart så har du bilder eller artiklar du tycker bör vara med, så hör av dig på mail johnil@telia.com.

Den 1 mars är det dags för Årsmöte. Passa på att höra vad som händer och som är på gång i sektionen. Vi kommer troligen också att prata en del om hur vi skall fira våra 25 år. Anders har dessutom lovat en föreläsare.

Johnny Nilsson

Styrelsen sektion Syd 2025

Ordförande: Anders Holmgren. anders.holmgren55@gmail.com.

Vice ordförande och kassör: Jacob Sparre. jakobsparre26@gmail.com

Sekreterare: Fredrik Fogelberg. fredrik.fogelberg@telia.com

Ledamot: Vakant

Ledamot: Rolf: Nielsen. nielsenrolf91@gmail.com

Suppelant: Olle Kjellström ollekswe@gmail.com

Planerad utgivning av Sydsidan 2026

Sista manusdag Den 10:de i varje månad.

Utgivningsdag Den 20:de i varje månad

Skicka manus helst som ett Word-dokument. Komplettera gärna med bilder som du skickar separat via mail. johnil@telia.com

Aktivitetskalender

Datum

Aktivitet

Plats

31 januari-1 februari Vinterfjälltur i Skåne

Romeleåsen

1 mars

Årsmöte

Lund

Vinterfjälltur i Skåne

Bästa fjällvänner,

Fjällklubben Sektion Syd arrangerar en "vinter-prova-på-tur" i Skåne.

Det är faktiskt inte så märkligt som det kan låta. Fjäll och snö lyser förvisso med sin frånvaro. Men flera utmaningar är trots allt (i någon mån) desamma i Skåne som i riktiga fjällen; mörker, fukt, kyla.

Vår "prova-på-tur" arrangeras enligt följande:

Datum: 31/1 – 1/2.

Plats: Romeleåsen.

Övernattning: I eget tält vid Kullatorpet.

Anmälan: Senast den 5 december till Jakob Sparre på jakobsparre26@gmail.com. Fredrik Fogelberg på fredrik.fogelberg@telia.com.

Övrigt: Alla tar med egen utrustning, inklusive tält och egen mat.

Vi är faktiskt ganska entusiastiska och hoppas på god uppslutning!

Många av er har stor fjällvana och reder ut det mesta som kommer i er väg. Trots fjällvana kan det ändå ligga nära till hands att backa när det blir tal om vintertur i fjällen. Det är lätt (och ganska förståeligt) att backa även om man känner stor lust att uppleva fjällen i vintertid.

Vi tänker att lite träning och goda samtal på hemmaplan kan vara det som ger den där knuffen som behövs. Goda samtal kring erfarenheter, tips och utrustning. Så tänker vi oss dygnet på Romeleåsen. Vi fjällvänner har helt säkert mycket vi kan lära av varandra.

Och vad kan vi förvänta oss? Som sagt, mörker, fukt och kyla utlovas. Är det vanlig skånsk vinter med 5 plusgrader, blåst och regn kan det bli nog så krävande. Har vi tur och får uppleva en av säsongens få vintriga dagar med snö och kyla kan det bli riktigt härligt. Men oavsett väder känner vi oss säkra på att det kan bli ett givande dygn tillsammans. Häng med!

Fredrik och Jakob

Vintervägen ligger öppen för dig!

Årsmöte

1 mars

Den 28 februari håller vi stadgeenligt årsmöte enligt följande;

Vad. Stadgeenligt Årsmöte.

När. Söndagen den 1 mars klockan 13.00.

Plats. Norra Nöbbelövs Församlingshem, Norra Nöbbelövs bygata 1, Lund

Förslag och motioner: Förslag och motioner till Årsmötet skall vara styrelsen tillhanda senast den 10 februari under adress anders.holmgren55@gmail.com.

Valberedning. Förslag till styrelseledamöter och övriga funktionärer ställs till Leo Schneede under adress leo.stromberg@gmail.com.

Anmälan och information. Senast den 26 februari till Anders Holmgren mail anders.holmgren55@gmail.com eller telefon 070- 830 63 99.

Välkommen. Vi bjuder på fika.

Styrelsen

Hjälp med transporten?

Är du intresserad av att hänga med på någon av våra aktiviteter men saknar transportmedel för att ta dig dit? Ta kontakt med den du skall anmäla dig till så undersöker hen om det går att samordna med någon annan deltagare.

Vandringssällskap?

Är du sugen på en fjällresa och vill gärna ha ett resesällskap eller har du en fjällresa inplanerad och ser gärna att fler kan hänga med? Maila en notis med vad du söker eller har att erbjuda till johnil@telia.com.

Följ med Andreas på vintertur

Jag funderar på en vintertur på turskidor i svenska fjällen och söker sällskap. Jag gick praktiska vinterkursen för några år sedan men har inte haft tillfälle att prova på riktigt. Jag tänkte mig en tur på en vecka eller så i mitten eller slutet av mars. Eftersom jag inte gjort det tidigare tänkte jag mig en kombination av stugor/tält kanske klassiska Nikkaluokta - Abisko, eller någon annanstans. Har inte bokat eller bestämt något definitivt än och är öppen för förslag. Jag vill helst inte gå i större sällskap med utpekad ledare, det blir lätt så militärt och oflexibelt. Inte gärna mer än 5-6 personer, alla bör vara där på liknande villkor där man tar ansvar för sig själv och hjälper varandra med respekt och förståelse.

Andreas Glatz
andreasglatz71@yahoo.se

Jubileum hägrar

25 år

2002 bildades Svenska Fjällklubbens Skånesektion som senare blev Sektion Syd. 2027 har det gått 25 år och det skall inte gå obemärkt förbi. Det skall firas! Exakt hur det skall gå till är ännu skrivet i stjärnorna förutom en sak.

Det håller på att produceras en Jubileumsskrift som skall visa sektionens första 25 år. Den innehåller många bilder från våra arrangemang. Men mer välkomnas. Har du bilder från våra aktiviteter du tycker bör vara med eller har du någon idé om något som du tycker det skall skrivas om i skriften, skicka en mail till johnil@telia.com. Skickar du bilder så skriv från vilket eller vilka tillfällen de är tagna.

Vi ser fram emot ditt bidrag.

En annan viktig del i vårt firande är hur vi skall tackla framtiden. De sanna historikerna brukar säga att skall man planera för framtiden skall man inledningsvis se bakåt på det förgångna och lära sig av det! Vi har gott om material från vår verksamhet de första 25 åren. Men hur skall vi forma för en lyckad framtid för sektionen och för fjällvandringen? Här kan inte förslagen bli för många. Vi har en hel del tankar och önskemål från våra enkäter som gjorts. Men det kan inte stanna där. Det måste realiseras i inriktningar, program och aktiviteter. Jag ser detta som en viktig del i vårt firande.

Johnny Nilsson

Malmbanan

Av Johnny Nilsson

En berättelse i 4 avsnitt.

Avsnitt 1. (1660-1889) Från fyndigheter till konkurs.
(Sydsidan oktober)

Avsnitt 2. (1889-1903) Från statligt övertagande till kunglig invigning.
(Sydsidan november)

Avsnitt 3. (1884-1902) Människorna som byggde Malmbanan.
Sydsidan december)

Avsnitt 4. (1884-) Byggnader.
(Sydsidan januari)

Avsnitt 5. (1884-) Lok, vagnar, elektricitet, LKAB, framtiden mm.
(Sydsidan februari)

Resumé avsnitt 1.

1877 hade man äntligen fattat beslut om att anlägga en Malmbana från Luleå vid Bottenviken till norska kusten strax söder om Ofoten. Banan kom att omfatta tre olika etapper; Norra stambanan (Luleå-Boden), Malmbanan (Boden-Riksgränsen) och Ofotenbanan (Riksgränsen-Narvik). Trots att man låg efter med att skaffa tillräckligt med kapital till projektet, startade man att bygga 1884. Man valde nu en plan B vilket innebar att man skulle börja med att bygga avsnittet Gällivare-Luleå. På så vis skulle man kunna få inkomster till bygget. Man började också bygga hamnen i Norge som slutligen fick namnet Narvik. Man började så smått också att bygga järnväg från Narvik men lät det ganska snart läggas i malpåse. 1887 var hamnen klar och avsnittet Gällivare-Luleå blev klart 1888. . De ekonomiska problemen var ännu inte lösta och nu var läget akut. När man skulle fortsätta med järnvägen mellan Gällivare och Luossavare var pengarna slut och hela projektet fick gå i likvidation vilket var liktydigt med konkurs.

Resumé avsnitt 2.

Efter konkursen dröjde det inte länge förrän staten insåg att projektet bör ha ett statligt ägande. Men processen tog sin tid och inte förrän 1898 kunde man fortsätta. Men sen gick det snabbt. Redan året där på var man framme i Luossavare som snabbt döptes om till Kiruna.

Nu återstod sträckan mellan Kiruna och Narvik. Den stora utmaningen. Man hade 5 000 man för att ta sig an projektet. Förhållandena var hemska och åtskilliga offer krävdes. Men 1902 var man framme i Narvik och Malmbanan var färdig. Det dröjde dock till juni 1903 innan kung Oscar II kunde inviga banan.

Resumé avsnitt 3.

Järnvägsbygget skapade många nya jobb. Man beräknar att 5 000 arbetare sysselsattes med sträckan Kiruna – Narvik. Den största kategorin var naturligtvis Rallarna. De kom främst från Sydsverige och norra Norge. Det var ett hårt arbete att anlägga järnvägen men en relativt hygglig lön kompengade. Tuffa väderleksförhållanden, olyckor och sjukdommar skördade åtskilliga offer. Bevisen för det finner vi på kyrkogården i Tornehamn.

Många kvinnor sökte sig till järnvägsbygget. Man beräknar att cirka 500 kvinnor från den svenska sidan och cirka 350 från den norska sidan jobbade vid bygget. En del av dem hade följt sin make hit som i regel var rallare. Kvinnorna tog jobb som kocka vilket innebar att de skötte marktjänsten såsom matlagning, tvätt, städning etc.

Förhållandena mellan de olika grupperna var i regel god. Dock fanns ett avståndstagande mellan vissa av yrkesgrupperna. Ingenjörerna umgicks inte med rallarna till exempel. Men det rådde inte evig frid i rallarlägren. Konflikter och svartsjukedraman kunde förekomma.. Det mest kända är det som drabbade norska Anna, även kallad "Svarta Björn" som föll offer i ett svartsjukedrama.

4. Byggnader

På grund av ämnets omfattning kommer här bara en artikel om stationsbyggnaderna. Återkommer i februari numret av Syd-sidan med ytterligare berättelser. Håll ut!

Byggnader

Till järnvägen hörde naturligtvis ett antal stationer. Inte bara på de stora orterna utan det behövdes också ett antal som närmast fick betraktas som banvaktstugor. Stationerna byggdes i olika stil beroende på var de skulle placeras.

Kiruna

I Kiruna pågår en stor omflyttning av bebyggelsen. Det har inneburit att den gamla stationen rivits och en ny provisorisk har öppnat cirka 1,5 kilometer norr om den gamla.

Den gamla låg mellan gruvan och Kiruna Centrum. Den uppfördes 1915 och byggdes med handslaget skånskt tegel.

Kiruna gamla Centralstation

Den nya stationen är av typen säckstation. Det innebär att tågen kommer och lämnar från samma vädersträck (väster). Dock vänder banan söderut omedelbart efter tåget lämnat tågområdet.

Kiruna nya tillfälliga station.

Boden och Gällivare.

Här byggde man också stationer av en större typ. Det var också frågan om lite större orter. Det är uppenbart när man ser stationerna att de har tagit designen från varandra.

Boden station

Gällivare station

Torneträskmodellen

Övriga stationer och banvaktsstugor är designade efter tre modeller. Den största typen är Torneträskmodellen som vi finner i Torneträsk, Abisko Östra och Vassijaure. Här inryms både stationshus och transformatorstation

Torneträsk station

Abisko Östra station

Vassijaure station

Linaälvsmodellen

Linaälvsmodellen är den vanligaste förekommande stationen/banvaktsstugan längs Malmbanan. Den har en T-formad planlösning medan fasadutformningen är lik Krokviksmodellen.

Rautas station/banvaktsstuga (Linaälvsmodellen).

Krokviksmodellen

6 stationer/banvaktsstugor längs Malmbanan är av Krokviksmodellen som i och för sig liknar mycket Linaälvsmodellen. Den är i regel byggd i två och ett halvt plan

Krokviks station

Hållplatser

På Malmbanan finns även ett par Hållplatser värda att nämnas. De har kommit till uteslutande för turistnäringen. De är belägna vid Abisko Turiststation och Låkkatjåkka.

Abisko Turiststation

Låkkatjåkka hållplats

Något Intressant att berätta?

Har du också någon intressant fjällberättelse? Syd-sidan ser gärna att medlemmarna i sektion Syd delar med sig av erfarenheter eller återger intressanta historier från fjällvärlden. Det kan gärna vara en berättelse från en fjällvandring du gjort. Maila manus , gärna med bilder, till johnil@telia.com.

Prylmarknad

Har du någon fjällutrustning över eller är i behov av något men vill inte köpa nytt?

Nu öppnar vi upp så att du kan annonsera här på Sydsidan. Skicka ett mail med text och gärna med bild på det du vill sälja eller söker till johnil@telia.com.

Fjällmiljö – Fjällkunskaper – Fjällupplevelser

www.fjallklubben.se